

Fonetika

opakování
otázky k
závěrečné
zkoušce

11. hodina

19.11..2021

Přízvuk – otázka 1.

Jaký typ přízvuku je pro portugalsštinu typický?

Jak to ovlivňuje realizaci jádra nepřízvučné slabiky?

Přízvuk – odpověď 1.

- JE TVOŘEN **INTENZITOU**, VÝŠKOU A KVANTITOU ZÁKLADNÍHO TÓNU DANÉ SAMOHLÁSKY
- PORTUGALSKÝ PŘÍZVUK JE **DYNAMICKÝ, DŮRAZOVÝ** – V DŮSLEDKU TOHO PAK NASTÁVÁ TZV. **VOKALICKÁ REDUKCE**

Přízvuk – otázka 2.

Jak se dělí v portugalštině slova podle umístění přízvuku? Uved' příklad u každé skupiny

Přízvuk – odpověď 2.

- SLOVA PODLE UMÍSTĚNÍ PŘÍZVUKU SE DĚLÍ NA:
 - OXYTONNÍ - *vendedor*
 - PAROXYTONNÍ - *mesa*
 - PROPAROXYTONNÍ - *económico*

(popřípadě
HYPERPROPAROXYTONNÍ –
cantávamo-la)

Přízvuk – otázka 3.

Podle čeho se pozná umístění přízvučné slabiky ve slově?

Přízvuk – odpověď 3.

- Podle **struktury** slova
struktura je relevantní u

OXYTONNÍCH (O)

PAROXYTONNÍCH (PO)

- Podle **grafického** označení přízvuku

JE-LI TOMU JINAK, JE PŘÍZVUK VŽDY OZNAČEN GRAFICKY.

GRAFICKÝ PŘÍZVUK JE NADŘAZENÝ NAD STRUKTUROU. TZN. Když je podle struktury slovy O nebo PO a má graficky označen přízvuk, pak se řídíme grafickým označením přízvuku

Přízvuk – otázka 4.

Jaké typy grafického přízvuku v portugalské existují? Jakou samohláskovou kvalitu jednotlivé přízvuky implikují?

Acentos gráficos

Acento circunflexo

Til

Acento agudo

Acento grave

Přízvuk – odpověď 4.

- Á acento agudo (otevřenost)
- À acento grave (otevřenost)
- Â acento circunflexo (zavřenost)
- Ã til (zavřenost a nazalita)

Přízvuk – odpověď 4.

Acentos gráficos

Acento
circunflexo

Til

Acento agudo

Acento grave

Přízvuk – otázka 5.

Která slova podle struktury slova jsou v portugalské oxytonní?

Přízvuk – odpověď 5.

○ **Oxytonní** slova jsou t, kteří jsou ukončená na

- I **bisturi**
- IS **bisturis**
- IM **latim**
- INS **jardins**
- U **hindu**
- US **hindus**
- UM **jejum**
- UNS **jejuns**
- OM **bombom**
- ONS **bombons**
- **PSANÉ SOUHLÁSKY (krom S A M)**

professor

Přízvuk – otázka 6.

Která slova podle struktury slova jsou v portugalské paroxytonní?

Přízvuk – odpověď 6.

- Paroxytonní jsou slova ukončená na:
 - A **fala**
 - AS **falas**
 - AM **falam**
 - E **vive**
 - ES **vives**
 - EM **viagem**
 - ENS **viagens**
 - O **carro**
 - OS **carros**

Přízvuk – otázka 7.

podtrhni přízvučnou slabiku a v případě potřeby doplň grafický přízvuk

- o chefes
- o Estado
- o cimeira
- o clima
- o Brasil
- o Arabia Saudita,
- o redução
- o emissoes
- o escola
- o infancia
- o inicio
- o extinção
- o economico
- o proteção
- o milhoes
- o emergencia

Přízvuk –

- chefes
- Estado
- cimeira
- clima,
- Brasil
- Arábia Saudita,
- redução
- emissões

odpověď 7.

- escola
- infância
- início
- extinção
- económico
- proteção
- milhões
- emergência

Dialektologie – otázka 1

- Jak dělíme portugalština ze zeměpisného hlediska?

Dialektologie – odpověď 1

- Português Europeu
- Português do Brasil
- Português de África

Dialektologie – otázka 2

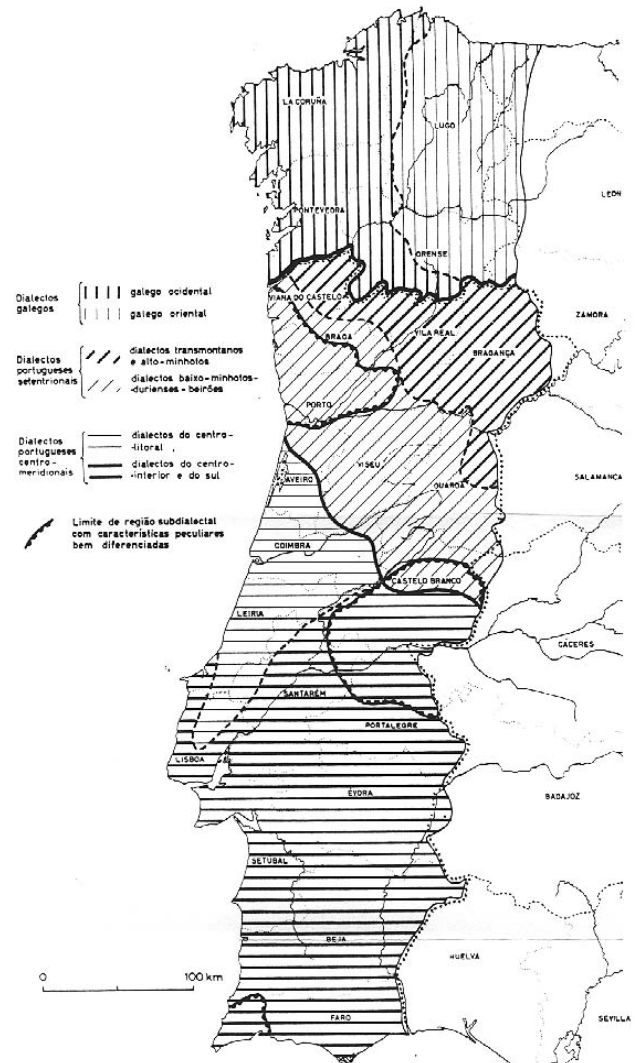
- Jak dělíme portugalské kontinentální dialekty?

Dialectos galegos { | | | | galego ocidental
 | | | | galego oriental

Dialectos portugueses setentrionais { / / / / dialectos transmontanos e alto-minhotos
 / / / / dialectos baixo-minhotos-durienses - beirões

Dialectos portugueses centro-meridionais { — — — — dialectos do centro-litoral
 — — — — dialectos do centro-interior e do sul

 Limite de região subdialectal com características peculiares bem diferenciadas

Dialektologie – otázka 3

- Jak dělíme portugalské ostrovní dialekty?

Dialektologie – odpověď 3

- Dialeto da Madeira (-am substituído por u – ficaram – ficaru; os , as substituído por ui, ai – filhos – filhui, filhas, filhai; fraca nasalidade viagem – viage)
- Dialeto dos Açores (influência de inglês – estoa – store, sinó – snow)

Arquipélago da Madeira

Dialektologie – otázka 4

- Jaké dělíme portugalštinu „africkou“ a „asijskou“?

Dialektologie – odpověď 4

- Português de Angola - Angola
- Cabo-verdiano (ouvir) - Cabo Verde
- Guineense (ouvir) - Guiné-Bissau
- Moçambicano (ouvir) - Moçambique
- Santomense (ouvir) - São Tomé e Príncipe
- Timoreense (ouvir) - Timor-Leste
- Macaense (ouvir) - Macau, China

Dialektologie – otázka 5

- Jak se dělí portugalština brazilská?

Dialektologie – odpověď 5

Hlásky – obecně – otázka 1

- o Na které skupiny se dělí hlásky v portugalštině?

Hlásky – obecně – odpověď 1

○ 3 ZÁKLADNÍ SKUPINY:

- SAMOHLÁSKY - *vogais*
- SOUHLÁSKY - *consoantes*
- POLOSAMOHLÁSKY – *semivogais*
 - (pro polosamohlásky existují i jiné termíny: *polosouhláska (semiconsoante) nebo anglické termíny glide a aproximanta*)

Hlásky – obecně – otázka 2

- Jaký je hlavní rozdíl mezi samohláskami a souhláskami?

Hlásky – obecně – otázka 2

samohlásky

- Mají tónovou podstatu s největším uvolněním průchodu hláskovacím traktem
- Jsou jádrem slabiky

souhlásky

- Zvukovou podstatou je šum, doprovázený větší či menší přítomností tónu
- Na různých místech se v nadhrtanových dutinách vytvářejí překážky

Samohlásky – otázka 1

- Podle jakých kritérií se dělí samohlásky?

Samohlásky – odpověď 1

Podle následujících kritérií :

- **Horizontálního** posunu jazyka
- **Vertikálního** posunu jazyka
- **Kvality**
- **Přízvuku**

Samohlásky – otázka 2

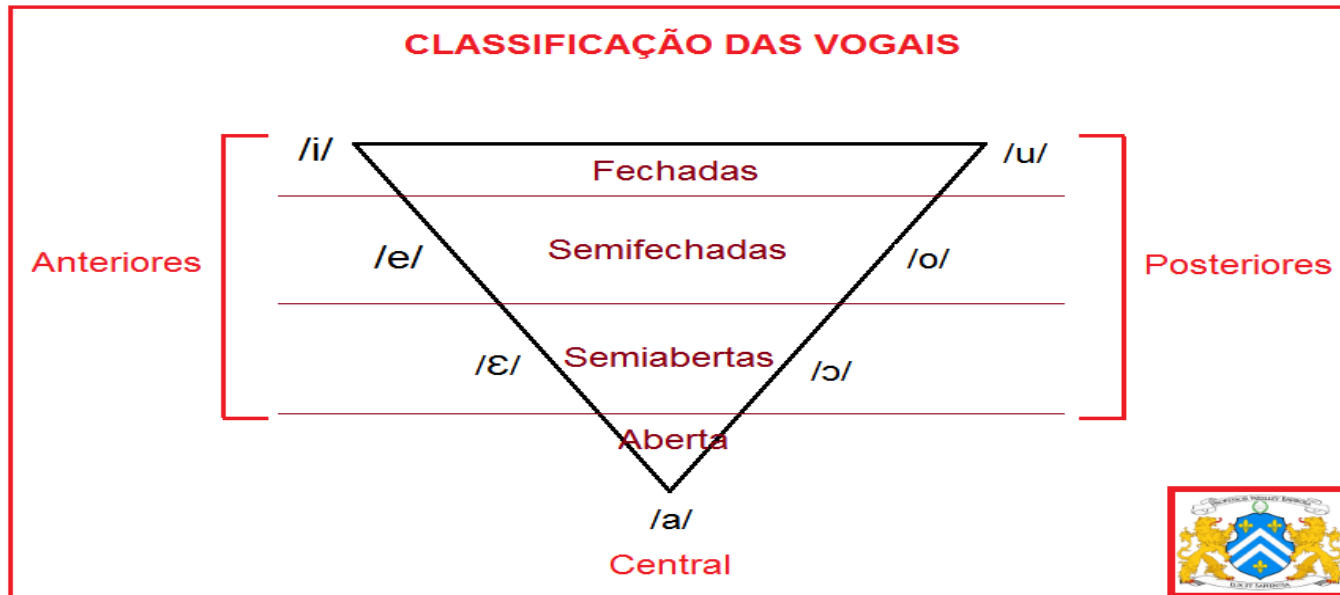
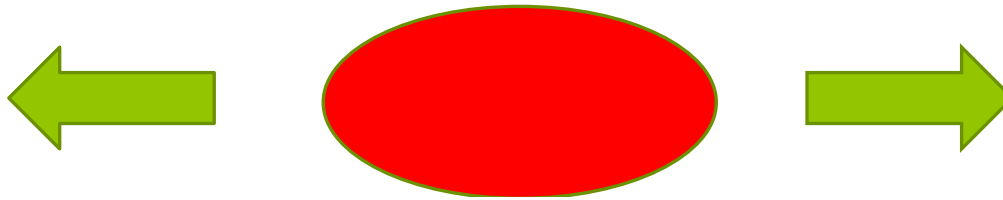
- Jak se dělí samohlásky podle horizontálního posunu jazyka?

Samohlásky – odpověď 2

přední
anteriores

střední
centrais

zadní
posteriores

Samohlásky – otázka 3

- Jak se dělí samohlásky podle vertikálního posunu jazyka?

Samohlásky – odpověď 3

**V. altas -
vysoké**

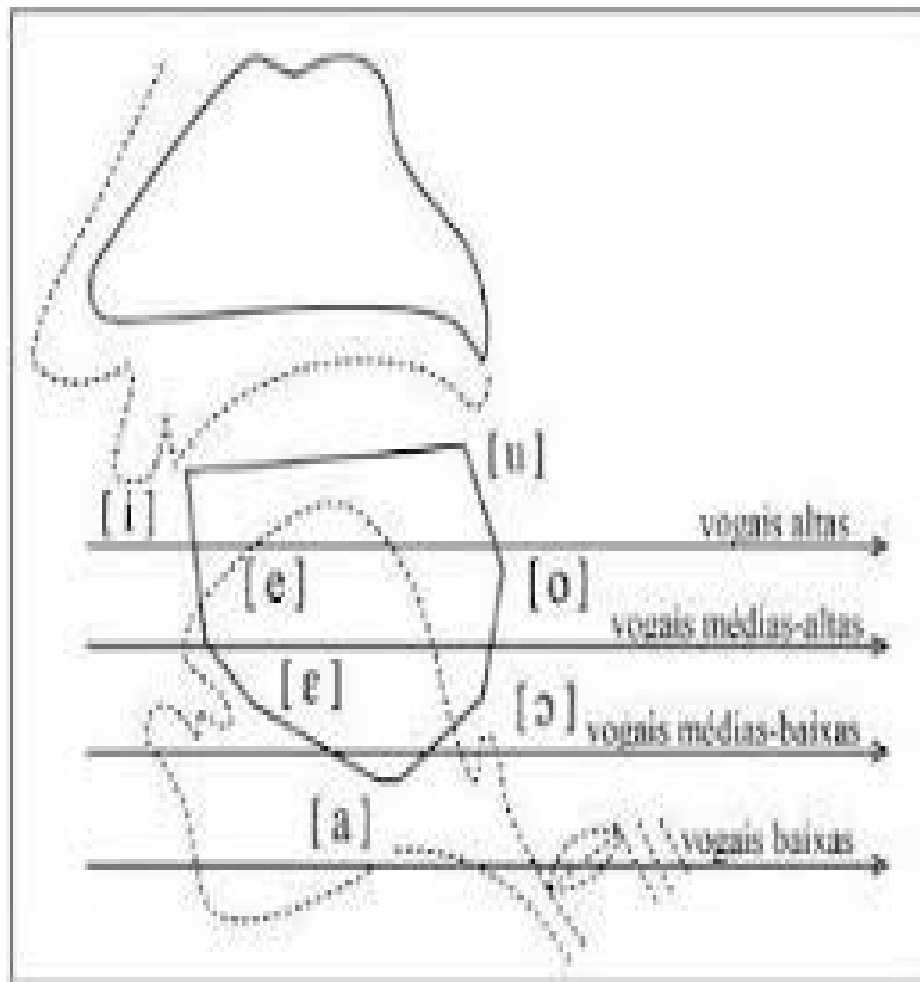
**V médias-
altas -
polovysoké**

**V médias-
baixas -
polonízské**

**V baixas
nízké**

Samohlásky – otázka 4

- Jak se dělí samohlásky podle kvality?

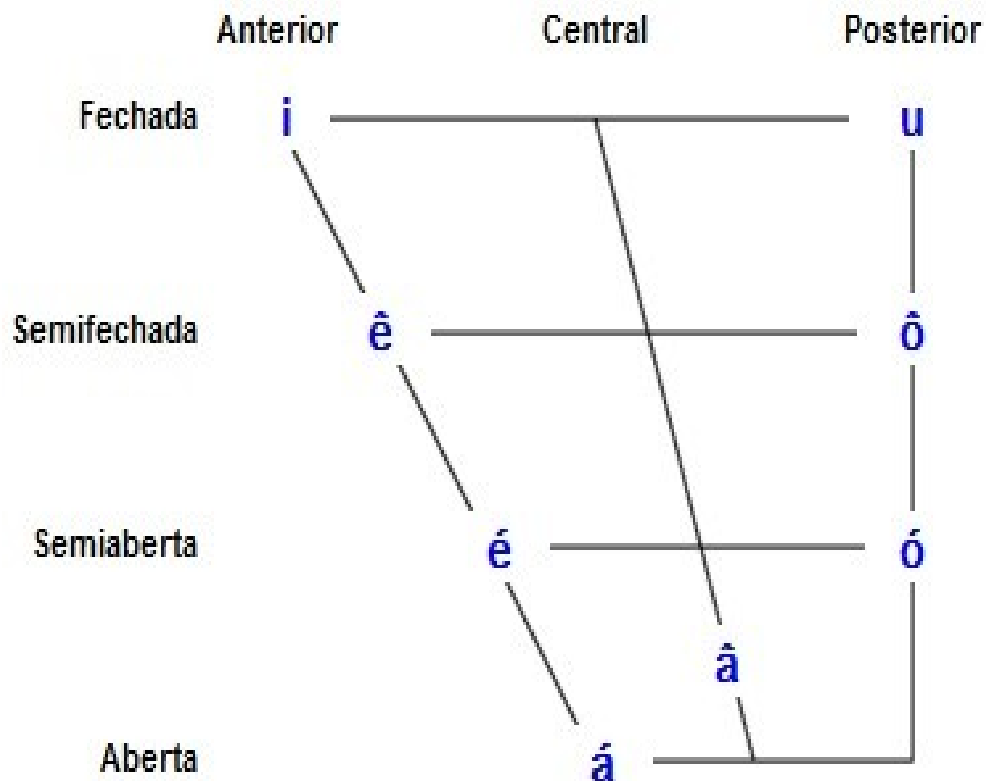
Samohlásky – odpověď 4

zavřené
(vogais **fechadas**)

otevřené
(vogais **abertas**)

polozavřené
(vogais **semifechadas**)

polootvřené
(vogais **semiabertas**)

Samohlásky – otázka 5

- Jak se dělí samohlásky podle přízvuku?

Samohlásky – odpověď 5

Samohlásky
přízvučné

(vogais **tónicas**)

vokál je plný, sytý,
jasný a relativně delší

Samohlásky nepřízvučné

(vogais **átonas**)

vokál má nápadně
krátkou dobu trvání
a slabou intenzitu

Samohlásky – otázka 6

- Kde se vyskytují velarizované samohlásky?

Samohlásky – odpověď 6

o Před l na konci slova či na konci slabiky

Velarizace

Barbosa (1983: 51–52, 1994c: 54–55) poukazuje na to, že v postavení před laterálami [l] a [ɫ] se [i] realizuje jako velarizované [j].¹⁹ Zmíněná velarizace je patrnější ve slabice zavřené *filtro* [ˈfɪɫtru] „filtr“, *funil* [fuˈnɪɫ] „trychtýř“, *silvicultura* [sɪɫvikʊɫˈtura] „lesnictví“ než ve slabice otevřené *silo* [ˈsilu] „silo“, *vila* [ˈvilɐ] „městečko“.

Velarizace

V postavení před [ɫ] dochází k velarizaci všech orálních samohlásek. V případě [e] může realizace kolísat mezi touto hláskou a vokálem [ɛ]: *felpado* [fɛɫˈpaðu] – [fɛɫˈpaðu] „ochmýřený“, „plyšový“, *felpudo* [fɛɫˈpuðu] – [fɛɫˈpuðu] „huňatý“, „plstnatý“ (Barbosa 1983).

Samohlásky – otázka 7

Popiš situace, kdy se lze setkat s výslovností

- [e]
- [ɛ]
- [i]
- [ɨ]

Počet situací

- 4x
- 5x
- 3x
- 1x

Samohlásky – odpověď 7

- Popiš dvě situace, kdy se lze setkat s výslovností
- [e] 1. dedo, 2. eucalipto, Europa, feudal, 3. esplêndido
4. rozlišení slovního druhu a rodu (seco, este)
- [ɛ] 1. pé, 2. vela, 3. afectivo, susceptível, 4. carácter,
hífen, líder 5. rozlišení slovního druhu a rodu (seco, este)
- [i] – vida, situar, exame
- [i] – mares, pecar

Samohlásky – otázka 8

Popiš situace, kdy se lze setkat s výslovností

- [a]
- [e]

Počet situací

- 5
- 5

Samohlásky – odpověď 8

- [ɑ] – 1. Mário, 2. faz, 3. actor, baptismo, 4. airoso, autor, 5. rozlišení minulého času od přítomního (trabalhamos – trabalhámos)
- [e] 1. cama, vamos, 2 pétala, 3. peixe, peixeiro, 4. velho, espelho, desejo, lenho, mexo, 5. rozlišení minulého času od přítomního (trabalhamos – trabalhámos)

Samohlásky – otázka 9

Popiš situace, kdy se lze setkat s výslovností

- [o]
- [ɔ]
- [u]

Počet situací

- 4
- 5
- 2

Samohlásky – odpověď 9

- [o] – doro, copo, gosto, 2. amor,
professor, 3. booa, Lisbooa, coroa 4 ouvir,
outubro
- [ɔ] – 1. avo, orfo, so 2. hospital, ortopedia, hooje,
normal 3. adopção, optimismo, 4. sol, volta,
álcool, 5. maior, menor, inferior, 6. normal,
- [u] – 1. tu, curso u2., muro , o tio,

Samohlásky – otázka 10

**Jaký je rozdíl mezi samohláskami
nazálními a orálními?**

Samohlásky – odpověď 10

Ústní samohlásky

- **Výdechový proud** vychází pouze dutinou ústní
- **Měkké patro (soft palate-velum)** je blízko stěny hltanu a blokuje výdech nosní dutinou.

Nosové samohlásky

- **Výdechový proud** vychází dutinou nosní a částečně také ústní
- **Měkké patro (soft palate-velum)** se oddálí od stěny hltanu a zapojí dutiny nosní (pobočný rezonátor)

Samohlásky – otázka 11

Jaký je rozdíl mezi nazálními samohláskami a nazálními skluzy?

Jaké jsou nazální samohlásky v portugalštině?

Samohlásky – odpověď 11

Nazální samohlásky

Nedoprovázena
přítomností nazálního
konsonantu

[ĩ] [ũ] [ẽ] [õ] [ã]

Nazální skluzy

Doprovázena
přítomností nazálního
konsonantu **[^{n,m,ŋ}]**

**[ĩ^{n,m,ŋ}] [ũ^{n,m,ŋ}] [ẽ^{n,m,ŋ}]
[õ^{n,m,ŋ}] [ã^{n,m,ŋ}]**

Samohlásky – otázka 12

Kde se tvoří nazální skluz?

Samohlásky – odpověď 12

- SAMOHLÁSKA+ N/M, p**omb**o, fr**ang**o,
p**inç**a

○ na konci slova – *fim, sim, atum*

○ před **frikativou** **s,ç**

[ĩⁿ] [ũⁿ] [ẽⁿ] [õⁿ] [ãⁿ]

○ před **okluzivou**

○ **p,b,t,d,k,g** [ĩ^{n,m}] [ũ^{n,m}] [ẽ^{n,m}] [õ^{n,m}] [ã^{n,m}]

○ před velárou **k,g** [ĩ^ŋ] [ũ^ŋ] [ẽ^ŋ] [õ^ŋ] [ã^ŋ]

DIFTONGY – otázka 1

Podle jakých dvou kritérií dělíme diftongy?
CO musí vždy obsahovat? Popiš, co je to
glide a jak jej lze dále dělit.

DIFTONGY – odpověď 1

- Podle pozice **glidu** (vzestupné, sestupné)
- Podle přítomnosti nazálního prvku na nazální a orální
- Musí obsahovat vždy **glide**.

DIFTONGY – odpověď 1

POLOKONSONANTA

VŽDY NA **PRVNÍM MÍSTĚ PŘED**
SAMOHLÁSKOU

PIADA

vzestupný diftong

Některými není považován za pravou
dvohlásku, jelikož podléhá
suprasegmentálním jevům (tempo promluvy)

POLOVOKÁL

VŽDY NA **DRUHÉM MÍSTĚ ZA**
SAMOHLÁSKOU

PAI

sestupný diftong

Některými považován za jedinou pravou
dvohlásku, jelikož nepodléhá
suprasegmentálním jevům

DIFTONGY – odpověď 1

POLOSOUHLÁSKA

Zajišťuje přechod od zavřené, konsonantické realizace k realizaci vokalické, otevřené:

[j]:

pi**a**da

[w]:

su**e**co

POLOSAMOHLÁSKA

Slouží k usnadnění přechodu od otevřené, vokalické realizace k realizaci konsonantické, zavřené:

p**a**is

[ɪ]

D**o**is

Může sloužit také jako opora vokálu

p**a**u

[ɥ]

DIFTONGY– otázka 2

- Jak dělíme diftongy orální? Popiš jejich strukturu.

DIFTONGY – odpověď 2

VZESTUPNÉ

VŽDY NA PRVNÍM MÍSTĚ PŘED SAMOHLÁSKOU

PIADA [j]:

vzestupný diftong

Některými není považován za pravou dvojhlásku, jelikož podléhá suprasegmentálním jevům (tempo promluvy)

SESTUPNÉ

VŽDY NA DRUHÉM MÍSTĚ ZA SAMOHLÁSKOU

PAI [ɪ]

sestupný diftong

Některými považován za jedinou pravou dvojhlásku, jelikož nepodléhá suprasegmentálním jevům

DIFTONGY– otázka 3

- Jaký je rozdíl mezi diftongem a hiátem

DIFTONGY– odpověď 3

diftong

shluk samohlásky a
aproximanty **v jedné**
slabice

hiát

samohlásky a
aproximanta je
každá v jiné slabice

DIFTONGY– otázka 4

- O kterých diftonzích říkáme, že jsou nestálé a proč?

DIFTONGY– odpověď 4

- o **Velmi nestálé**, někdy jako **hiát**

Z hlediska fonetické realizace jsou jako nejstálější stoupavé dvojhlásky uváděny ty, v nichž před hláskou [w] předchází velára [k] nebo [g] (Freitas 2001), [wa]: *quase* ['kwazi] „skoro“, *igual* [i'gwaj] „stejný“; [we]: *equestre* [i'kwɛʃtri] „jezdecký“, *goela* ['gwɛlɐ] „hltan“; [we]: *lingueta* [liŋ'gwetɐ] „jazýček (vah)“; [wɔ]: *quota* ['kwɔtɐ] „podíl“; [wi]: *tranquilo* [trɐŋ'kwilu] „klidný“.

V ostatních případech se tyto kombinace hlásek realizují dvěma možnými způsoby: buď jako **vzestupné dvojhlásky**, nebo jako **hiáty**, tj. spojení dvou vokálů tvořících jádra dvou sousedních slabik (Mateus – Andrade – Viana – Villalva 1990: 53). Přehled možných alternací, závislých na stylu a tempu promluvy, je uveden v následující tabulce, která byla pro evropskou portugálštinu upravena podle Azeveda (1981: 20).